

## AZ 1960-IK ÉVI MUNKAVERSENY TAPASZTALATAI

002:62 [331.876.1]

Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ a hálózati alközpontokkal közösen 1960-ban munkaversenyt rendezett.

A versenyfelhívásra 120 szakkönyvtár jelentkezett. E nagy szám azt mutatta, hogy a jelentkező könyvtárak egy része tulbecsülte lehetőségeit, megfelelő előfeltételek nélkül vállalkozott a versenyre, ennek következtében az egyéves verseny folyamán aránylag nagy lemorzsolódás következett be. A versenyből először a MÁV szakkönyvtárait kellett kiiktatni, mert e könyvtárak speciális feladataik következtében nem feleltek meg a verseny követelményeinek. A verseny során több ízben kihangsúlyoztuk, hogy azokban a szakkönyvtárakban, ahol önálló dokumentációs tevékenységet nem folytatnak, az OMK és az alközpont dokumentációs szolgáltatásainak terjesztésével, széleskörű propagálásával is versenyezhetnek.

Az alközpontok és a MÁV szakkönyvtárak nélkül a 106 versenyző könyvtárból a verseny végén 65 maradt. A verseny utolsó szakaszában is lehetőséget kívántunk adni a kilépésre azoknak a könyvtáraknak, amelyek érezték, hogy nem tudnak lépést tartani a követelményekkel, azzal, hogy amennyiben határidőre nem küldik be a kérdőíveket, ömögukat zárják ki a versenyből. Ezzel - főleg az üzemi kiskönyvtárak - éltek is. Természetes, hogy az üzemi műszaki könyvtáraknál volt nagyobb a lemorzsolódás; a jelentkező 77 üzemi könyvtárból a verseny végére 44 maradt. Ezen belül is az Ü III. és Ü IV. csoportból tartottak ki a legkevesebben: 45 könyvtárból 24. A tervező és kutatóintézeti könyvtárak első csoportja 19-ről 16-ra, a második csoportja viszont 16-ról 5 versenyző könyvtárra csökkent.

A számokból azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy a kisebb üzemi könyvtárak és a kisebb kutató- és tervezőintézeti szakkönyvtárak - ahol nincs függetlenített könyvtáros - nem tudnak kellő gondot fordítani az egyre nagyobb jelentőségű dokumentációs munkákra.

### DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK

A verseny folyamán a versenyző könyvtárakban jelentős mértékben megjavult a lemérhető dokumentációs munka. 65 versenyző könyvtár feltáró munkájáról csak néhány szembetűnő adat:

1959-ben e könyvtárak 71 100 címfordítást és 19 400 referátumot

készítettek. Ez a két szám a verseny hatására 1960-ban 90 500, ill. 19 900-ra emelkedett. Jelentősen nőtt az irodalomkutatások száma is /1959-ben 330, a versenyidőszakban 1240/ mutatva, hogy az üzemek és kutatóintézetek dolgozói is felismerték az irodalomkutatás jelentőségét, és munkájukhoz igénylik.

A fordítások száma a versenyidőszakban az 1959-ik évi 8350 darabról 10 500-ra emelkedett.

#### SZOLGÁLTATÁSOK IGÉNYBEVÉTELE

A 65 versenyző könyvtárban 196 500 dolgozóból 22 700 volt műszaki beosztású /11,5 %/.

Érdekes megvizsgálni, hogy az üzemek műszaki dolgozói milyen százalékban használták a különböző dokumentációs szolgáltatásokat. Az üzemi csoportok /Ü I- Ü IV-ig/ 18 100 műszaki dolgozójából 15 790, azaz 87,2 % vette igénybe a különböző dokumentációs szolgáltatásokat, míg a tervező- és kutatóintézeti csoportok /TK I- TK II/ 4600 dolgozójából 3375, azaz 73,2 %. Ez a szám első pillanatban igen kedvezőnek tűnik. Ha azonban az igénybevevők számát a dolgozók teljes számához viszonyítjuk, már sokkal realisabb számot kapunk. Az üzemi csoportban ez 8,3 % /189 500-ból 15 790/, a tervező- és kutatóintézeti csoportokban pedig 48,1 % /7000-ből 3375/.

A 65 könyvtár közül 37-nek /57 %/ volt önálló dokumentációs kiadványa, a többi könyvtár az ONK és az alközpontok dokumentációs kiadványait és szolgáltatásait hasznosította. A versenyző könyvtárak dokumentációs kiadványaival e cikk keretében nem foglalkozunk, arról lapunk 15. oldalán külön értékelést adunk, itt csupán annyit jegyzünk meg, hogy dokumentációs kiadványokat közreadó 37 műszaki könyvtár 51 féle kiadványt jelentetett meg, 411 alkalommal közel 2800 példányban, több mint 8000 oldal terjedelemben.

#### PROPAGANDA

A verseny pontjai között szerepelt a dokumentáció propagandája is. E területen voltak a munkaversenynek legjelentősebb eredményei.

Első helyen kell említeni a s a j t ó p r o p a g a n d á t. Az üzemi lapokkal rendelkező üzemek és vállalatok műszaki könyvtárosai legtöbbször jól kihasználták ezt a lehetőséget. Így pl. a győri Wilhelm Pieck Vagon- és Gépgyár műszaki könyvtára az üzem "Rába" című lapjában a II. félévben rendszeresen nagyobb közleményeket tett közzé a legújabb, legfrissebb külföldi műszaki eredményekről; néha bibliográfiákat, más-kor referátumokat, olykor pedig tömörített fordításokat is közölt.

Az Egyesült Izzó új műszaki könyvbeszerzéseit rendszeresen propagálta az "Izzó" című lapban.

A Dunai Vasmű könyvtárosa a dokumentáció fontosságáról indított cikksorozatot "Ismerkedjünk meg a műszaki dokumentációval" címmel, és azt az üzem lapja az "Üst", egymásután következő számaiban folytatólagosan tette közzé.

A Salgótarjáni Acélárugyár műszaki könyvtárosa a "Tarjáni Acél"-ban jelentette meg a könyvtár figyelőszolgálatának érdekesebb anyagát. A Diósgyőri Kohászati Üzemek a megyei lapot, az "Északmagyarország"-ot is igénybevétték a dokumentáció propagálásához, a Kőbányai Textilgyár pedig, ahol a könyvtárosnak nem áll módjában önálló dokumentációs kiadványt készíteni, az üzemi lapban, a "Kőbányai Textil"-ben adta rendszeresen közre az OMK témafigyelő szolgálatának vonatkozó érdekesebb anyagait.

A Békéscsabai Ruhagyár a műszaki könyvtárba érkező anyagokról az üzemi hangosbemondóján keresztül értesítette a dolgozókat.

A hirdetőtáblát is több helyen igénybevétték a verseny folyamán dokumentációs anyagok propagálására.

Több könyvtár élt a kiállítás adta lehetőségekkel is. Első helyen kell itt megemlíteni a Csepel Vas- és Fémművek Tröszt központi műszaki könyvtárát, amely a "Csepeli Dokumentációs Napok" megrendezésével /1960. okt. 10-16./ példát mutatott a dokumentációnak kiállításon történő propagálására /ismertetése MKT, 1960. 6.sz. p.11-16./.

1960. április-május hónapokban a versenyben résztvevő nagykönyvtárak legtöbbször a "Szovjet Technika Napjai" alkalmával kiállítást rendezett. Ezek közül kiemelendők az Egyesült Izzó, a Klement Gottwald Gyár és a győri Wilhelm Pieck Gyár kiállításai. A kutató- és tervezőintézetek közül sikeres kiállítást szervezett a Bányászati Kutató Intézet, a Bányászati Tervező Intézet, a Lakóépítettervező Intézet, a Papíripari Kutató Intézet stb. Említésre méltó még a Lenin Kohászati Művek könyvtárának december havi kiállítása, amelyet az üzem ujitóival közösen igen színvonalasan rendezett meg.

#### SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉS - ÚJ MÓDSZEREK

A verseny időszakában közvélemény-kutatást végeztünk a versenyző könyvtárosok között a könyvtári és dokumentációs szakirodalom olvasottsága tárgyában. A kérdésekre kapott válaszokból örömmel állapíthattuk meg, hogy a főfoglalkozású könyvtárosok túlnyomó többsége tanulmányozza a szakirodalmat.

A Klement Gottwald Gyár jegyzékben sorolja fel, hogy a verseny-szakasz alatt milyen külföldi dokumentációs szakirodalmat tanulmányoztak. Az említett cikkek és könyvek arról tesznek tanúságot, hogy a gyár műszaki könyvtárában a könyvtárosok rendszeresen továbbképzik magukat. Jelentésükben megírják azt is, hogy az egyik szovjet tanulmány alapján sikerült olyan módszert kialakítani, amelynek segítségével ugrásszerű fejlődést értek el. 800 közvéleménykutatási lap felhívása nyomán az üzemből 200 dolgozó közel 200 témakörből különböző, egyénenként eltérő számban kap rendszeres heti, ill. havi tájékoztatást, összesen mintegy 1052 db témafigyelőlapon.

A könyvankétok módszerének új formáját valósította meg a verseny folyamán az Egyesült Izzó műszaki könyvtára. A rendszeresen szervezett

könyvankétokon egy-egy témakör érdekesebb könyveit beszélik meg az üzem szakemberei. /Az Egyesült Izzó könyvankétjairól lapunk más helyén bővebben/. Az ankétokat az üzemi sajtóban is megfelelőképpen előkészítik.

+ + +

Összefoglalva, a verseny valóban hasznos volt, számos jó eredmény, munkamódszer született, s a tanulságok levonása ösztönzést ad a további még eredményesebb munkához.

Pap János

+ + +